

Onderwerp Agenda landelijk gebied
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 377063-2023

Datum 24-01-2024

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Momenteel is er veel gaande in het landelijk gebied. Denk daarbij aan opgaven op het gebied van stikstof, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit, maar ook brede welvaart – bijvoorbeeld sociale voorzieningen, werkgelegenheid en leegstaande agrarische bebouwing. De gemeente Groningen wil, samen met de mensen die wonen en werken in het landelijk gebied, nadenken over de toekomst van het landelijk gebied. Aan de hand van de agenda landelijk gebied voeren we het gesprek over een toekomstbestendige leefomgeving voor mensen, dieren, bedrijven, landschap en natuur.

In het coalitieakkoord 2022-2026 ‘Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is’ zet het college in op een transitie in het landelijk gebied. Hierbij is meer aandacht voor kringlooplandbouw, eiwittransitie en kortere voedselketens, versterken van de biodiversiteit, aandacht voor klimaatverandering, opwek van hernieuwbare energie en verbeteren van dierenwelzijn.

Om de opgaven uit het coalitieakkoord te concretiseren, hebben we een agenda landelijk gebied opgesteld, die uit 7 speerpunten bestaat. De agenda geeft allereerst een samenvattend overzicht van onze ambities, bedoeld om het gesprek met partners aan te gaan. Daarnaast vormt de agenda een overzicht van alles wat we doen in het landelijk gebied. In deze agenda staat welke (beleids-)producten en activiteiten we ontwikkelen om de agenda te concretiseren.

De agenda landelijk gebied geeft tevens een reactie op de motie Ruimte om te leven van Partij voor de Dieren, GroenLinks en ChristenUnie, aangenomen in januari 2022.

Volgvel 1

Ook nationaal worden de opgaven in het landelijk gebied opgepakt. Het Rijk presenteerde in de zomer van 2022 de startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Binnen het NPLG zijn doelen gesteld voor verbetering van natuur (met als onderliggende opgave de reductie van stikstof), water en klimaat. Het Rijk heeft de provincies gevraagd om gebiedsplannen te maken om aan deze doelstellingen te voldoen (PPLG). Er is in totaal (vooralsnog) 24,3 miljard euro beschikbaar om de transitie van het landelijk gebied verder vorm te geven.

De provincie Groningen gaat samen met de omgeving, waaronder de gemeenten, waterschappen, de agrariërs en terrein beherende organisaties, gebiedsplannen opstellen voor de transitie van het landelijk gebied (TLG). In zeven deelgebieden (geselecteerd op basis van de zeven verschillende landschapstypen) zijn hiervoor gebiedsprocessen gestart. De gebiedsprocessen zijn leidend om samen met de gebieden toe te kunnen werken naar een Provinciaal Gebiedsplan Groningen. De provincie is daarbij voornemens de landelijke doelen (water, natuur, klimaat) te verbinden met andere provinciale doelen. De provincie zegt ernaar te streven om in het Provinciaal Gebiedsplan ook andere grote (ruimtelijke) opgaven mee te nemen, zoals woningbouwopgaven, mobiliteitsvraagstukken, de energietransitie en wensen voor de ruimtelijke kwaliteit.

Hoewel de regierol in het landelijk gebied met name bij Provincies en Rijk ligt, heeft ook de gemeente hier een belangrijke rol in. Gemeenten zijn een belangrijke gesprekspartner bij de gebiedsprocessen transitie landelijk gebied. Daarnaast heeft de gemeente een rol in de ruimtelijke ordening (omgevingsplan en omgevingsvisie), bij te verlenen pachtconstructies op gemeentelijke gronden en als verbinder bij de lokale voedselmarkt.

De gemeente Groningen wil werken aan een leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied, dat waarde toevoegt aan onze gemeente en toekomstbestendig is voor mensen, dieren, bedrijven, landschap en natuur. Zeker gezien de onzekerheden rond de uitwerking van het landelijk beleid vinden we het van belang dat we ons inspannen voor de toekomst en de transitie van het landelijk gebied.

Agenda landelijk gebied

De opgaven uit het coalitieakkoord zijn geconcretiseerd in een agenda landelijk gebied. Deze agenda dient meerdere doelen; allereerst geeft de agenda een samenvattend overzicht van onze speerpunten. Met deze agenda kunnen we duidelijkheid geven aan onze gesprekspartners waar de gemeente Groningen voor staat. Het vormt een richtsnoer voor de gemeente zelf om (op alle lagen) gesprekken te kunnen voeren met belangrijke stakeholders in het landelijk gebied.

Daarnaast vormt de agenda een oplegger van alles wat we doen in het landelijk gebied. Het is een bundeling van onze werkzaamheden, beleidsstukken in wording en aandachtspunten. De agenda geeft een overzicht van instrumenten die we zelf (kunnen) ontwikkelen om meer regie te hebben op het landelijk gebied.

De agenda bestaat uit zeven thema's. Voor ieder thema is beschreven wat de ontwikkelingen zijn betreffende het thema en op welke manier de gemeente een bijdrage kan leveren. Soms gaat dat om het agenderen van het onderwerp binnen het provinciale TLG, soms kunnen we met eigen beleid en maatregelen zelf sturing geven. De thema's zijn:

1. Waarde van het landschap en leefbaarheid

We koesteren en versterken de rijke contrasten in ons landschap. Nieuwe ontwikkelingen bouwen zoveel mogelijk voort op de identiteit en landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van onze leefomgeving.
Het maken van de landschapsbiografie is een activiteit binnen dit thema.

2. Water en bodem vormen de basis

We passen ons landgebruik aan op het bodem- en watersysteem.
Een van de activiteiten binnen dit thema is het ontwikkelen van een extra laag in de omgevingsvisie, water en bodem, die als onderlegger dient voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

3. Natuur en biodiversiteit

We herstellen de biodiversiteit en de koppeling tussen voedsel en natuur en streven naar meer natuur en stevige natuurnetwerken.
De Gemeentelijke Ecologisch Structuur, Bloeiend Perspectief Ten Boer en een plan van aanpak voor invasieve soorten, zijn onderdeel van dit thema.

4. Duurzame, toekomstbestendige landbouw

We werken samen met boeren en andere initiatiefnemers aan een toekomstbestendige voedselproductie die perspectief geeft aan het klimaat, de natuur, het watersysteem, de dieren waarmee we samenleven en de agrarische sector.
We gaan en blijven in gesprek met (jonge) boeren om te kijken hoe we kunnen helpen in hun toekomstbestendigheid. Gezamenlijk verkennen we nieuwe verdienmodellen.
Ook het opstellen van een beleidskader vrijkomende agrarische bebouwing en het verduurzamen van onze pachtcontracten, vallen binnen dit thema.

5. Energietransitie

Het landelijk gebied levert een belangrijke bijdrage aan een energieneutrale gemeente. Energie-opwek, opslag en transport vindt plaats in combinatie met het versterken van landschap, biodiversiteit en cultuurhistorie.
We maken landbouw onderdeel van de CO₂-monitor. Daardoor hebben we meer gegevens over de rol van de landbouw. Hierover kunnen we in gesprek met agrariërs.
Het energiebeleid zet in op lokaal eigendom waardoor de zeggenschap en de positie van de inwoners van het landelijk gebied wordt versterkt.

6. Voedsel- en eiwittransitie

We streven naar een radicaal ander voedselsysteem: duurzamer, plantaardiger en meer circulair. Op verschillende manieren werken we aan het stimuleren, informeren en initiëren van een duurzaam voedselsysteem.
Binnen dit thema hebben we een stakeholder- en transitieonderzoek eiwittransitie uitgevoerd en o.a. met verschillende boeren gesproken over de voedseltransitie.
Daarnaast voert Van Hall-Larenstein een onderzoek uit naar duurzamer grondgebruik in Noord-Nederland in relatie tot een meer lokaal, meer plantaardig en gezonder eetpatroon. De uitkomsten van dit onderzoek verwerken we in de routekaart en uitvoeringsagenda voedsel- en eiwittransitie.

7. Dierenwelzijn

Dieren zijn de medebewoners van onze gemeente. We besteden aandacht aan dierenwelzijn voor alle dieren.

Met de nota Dieren geven we uitvoering aan dit thema. Daarnaast ontwikkelen we een beleidsdocument Mens-dierrelaties, gericht op diervriendelijke oplossingen bij situaties waar mens en dier elkaar in de weg kunnen zitten.

Proces

De concept agenda landelijk gebied is in de zomer en de herfst van 2023 besproken met de vier grotere stakeholders: provincie, waterschappen, de agrarische sector en de natuurorganisaties. De gesprekken met de natuurorganisaties vonden plaats via het Natuuroverleg Groningen, gecoördineerd door Natuur en Milieufederatie Groningen. Vanuit de agrarische sector is gesproken met de besturen van LTO Noord en het Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt (GrAJK). Gesprekken met de provincie vonden plaats met de projectleider transitie landelijk gebied en een van de gebiedsmanagers. En met de waterschappen is gesproken met de beleidsadviseurs landelijk gebied. De input die is opgehaald hebben we deels verwerkt in de definitieve versie van de agenda. Alle opmerkingen die we hebben opgehaald, hebben we in een bijlage bij de agenda toegevoegd, voorzien van een reactie.

Financieringsmogelijkheden

De financiering die nodig is voor verschillende (beleids)producten voor het landelijk gebied, zoals de GES, de landschapsbiografie of de routekaart voor de voedsel- en eiwittransitie, is al geborgd. Aanvullend zien we kansen om in de toekomst, samen met andere partners, middelen te genereren vanuit het Rijk en de provincie. Het Rijk wil (vooralsnog) een Transitiefonds instellen om de kwaliteit van natuur, bodem, water en lucht te verbeteren. Als aardbevingsregio zijn er daarnaast middelen beschikbaar gesteld voor o.a. natuur en klimaat, welzijn en ruimtelijke kwaliteit (NPG, landschapswerkplaats, Nij begun). We willen aan de hand van de gebiedsprocessen van de provincie, en in samenwerking met stakeholders, projectideeën aandragen die we vanuit bovenstaande regelingen kunnen realiseren.

Hoe verder

Voor de uitvoering van de agenda landelijk gebied is de planning van de beleidsstukken in grote lijnen als volgt:

- Q2 2024 Gemeentelijke Ecologische Structuur (fase 1: inventarisatie en visie) (vaststellen voor inspraak)
- Q2 2024 Landschapsbiografie met beleidskoers
- Q2 2024 Routekaart voedsel- en eiwittransitie + uitvoeringsagenda
- Medio 2024 Beleidskader vrijkomende agrarische bebouwing
- Medio 2024 Mens-dierrelaties (uitwerking van de Nota Dieren)
- Eind 2024 Uitvoeringsagenda/routekaart naar nieuwe vormen van de landbouw
- 2025 Nieuwe omgevingsvisie

Volgvel 4

- 2025 Gemeentelijke Ecologische Structuur (fase 2: borging)

Op alle onderwerpen werken we nu aan beleid om ons landelijk gebied te borgen en op onderdelen te verbeteren. Er zullen de komende tijd afzonderlijk stukken, zoals de landschapsbiografie en de GES worden opgeleverd. De inhoud van de agenda en de beleidsstukken die voortvloeien uit deze agenda, zoals de landschapsbiografie en de GES, vormen input voor de nieuwe omgevingsvisie.

Eind 2024 komen we terug op deze agenda om de voortgang te evalueren en een update te geven.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.